LA MARGINEA NOPŢII

DRAGOŞ VASILESCU

Schiţă premiată la concursul de literatură şi artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, ediţia 1987

Autostrada ramase undeva în dreapta cu amintirea celor două pene de cauciuc, una o rezolvase repede roata de rezerva cea-laltă... după vreo oră şi jumătate cu ajutorul unui şofer de camion. Cu două leviere cît nişte răngi omul făcu totul într-un timp mult mai scurt decît fumatul a două ţigări. Pe urmă îşi opri una din bancnotele de cincizeci, mulţumi şi plecă.

Murdar pe mîini, preţiosul tub de „Lavoderm" se spărsese undeva în portbagaj, iar cafeaua din termos era improprie acestei operaţii, se urcă la volan înjurînd gospodăreşte, cu gîndul că la prima fîntînă se va spăla.

După ieşirea din autostradă trebuia rezolvată problema ocolirii marelui oraş. Traversarea lui, acum cînd era făcut zob de şantierul metroului, ar fi

costat timp şi nervi. Alese centura de nord care n-avea mai mult de 30 de kilometri şi scurta drumul către marea cea mare cu o oră.

Parcurgerea liniei de centură se dovedi mult mai anevoioasă decît ar fi părut la prima vedere. În primul rînd, drumul era plin de gropi în asfalt, care nu puteau fi văzute decît în ultimul moment, iar evitarea uneia era contactul dur cu cea imediat următoare, mult mai adîncă decît cea ocolită. Din 300 în 300 de metri cîte o linie de cale ferată, cu sau fără barieră, după caz, la care trebuia să aştepte locomotiva de manevră, al cărei mecanic, fiind în timpul serviciului, nu avea nici un chef să se grăbească.

Oricum, traversarea dură de vreo trei ori mai mult decît dacă ar fi luat-o prin oraş. Tîrziu, cînd acesta rămase în urmă, iar soarele dispăru după linia orizontului, nemaivăzîndu-se în oglinda retrovizoare, îşi aminti de mîinile murdare. „Apă, opresc la prima fîntînă!" Ridică piciorul de pe acceleraţie şi începu să ruleze mai încet. Plopii de pe marginea drumului îşi încetară goana nebună în sens invers. Un puternic miros de flori de salcîm venea de undeva în valuri.

Întunericul se lăsă repede, aşa cum se întuneca de obicei vara, fără prea mult preludiu crepuscular. Aprinse luminile de poziţie, apoi farurile, continuînd să ruleze cu viteză mică. Din sens opus o maşină cu farurile aprinse se apropia mult mai repede decît ar fi fost normal. Se crispă şi instinctiv avu intenţia să frîneze. Farurile trecură pe lîngă el. Se uită în oglinda retrovizoare dar nu zări decît o fracţiune de secundă luminile roşii ale maşinii. „Ăsta se sinucide. Treaba lui!" Călcă uşor frîna şi trase maşina pe marginea drumului. Deschise portiera şi coborî. Se întinse, îşi trosni oasele, apoi se întoarse şi văzu fîntîna. „Extraordinar! Parcă sînt un măgar bătrîn care găseşte instinctiv locul unde să se adape". Fîntîna avea o roată mare de lemn şi un butuc pe care se înfăşură lanţul. Pe cercul de piatră, o ciutură plină cu apă. Se apropie fără să se mai gîndească la cine scosese apa, bău, apoi se spălă pe mîini, turnîndu-şi mai mult pe pantofi. Luă termosul din maşină, vărsă restul de cafea din el, îl clăti şi începu să-l umple cu paharul, gîndindu-se că dacă ar turna direct şi-ar mai pune o porţie în pantofi. Ultimul pahar nu mai avu loc tot, şi ca să nu-l verse bău apa care-i mai rămăsese. „Bună apa, bună, nu-i aşa?" La cîţiva paşi de fîntînă era un moşneag cu pălărie pleoştită în cap, sprijinindu-se după sistemul ciobanilor cu barba într-un băţ lung şi noduros. Parcă ar fi vorbit cu el însuşi. Vru să-i răspundă că da, apa era bună, dar bătrînul continuă: „Apa din fîntîna asta n-o bea oricine, fîntîna n-o dă la toţi, dă numai o dată pe an cînd luna se uită în fîntînă, şi atunci eu vin şi văd, dar n-am băut nicio-

dată". „Bea acum", îi spuse. Luna răsărise mare şi roşie. O clipă avu senzaţia că-l priveşte. N-avea cum să se uite în fîntînă. „Bea, moşule!". „Nu, nu. Nu vreau să beau decît dacă scoţi dumneata altă ciutură, dar acum plec că m-aşteaptă oile". Un nor întunecă faţa lunii, iar moşul se mistui în întuneric. Mai auzi parcă ceva de blestemul fîntînii, apoi linişte.

Puse termosul pe bancheta din spate şi îşi aprinse o ţigară. Fumă rezemat de botul maşinii, gîndindu-se la moşul cu oile. Simţi sub talpa piciorului o piatră. Vru s-o lovească, dar cînd se uită văzu că era de fapt o bilă de sticlă. O bilă de sticlă transparentă în care se vedea o alta de culoare mai închisă. „O fi pierdut-o vreun copil. O să-i fac o bucurie altuia". Băgă bila în buzunarul de la bluză.

Pînă la mare mai avea de mers cel puţin trei ore. Stinse ţigara şi se întinse din nou. N-avea chef să se urce imediat la volan. Luna ieşise de după perdeaua de nori, mult mai departe de locul unde intrase. Era mai mică şi mult mai strălucitoare. Privirea îi alunecă pe roata fîntînii. În lumina lunii părea o fîntînă părăsită. „Pe fundul ei doarme balaurul. Cine-l trezeşte se va lupta zi de vară pînă-n seară şi îi va tăia cele şapte capete dacă-l ajută corbul cu un cioc de apă vie. Acum e noapte. Balaurul doarme şi el". Se hotărî să mai scoată o ciutură de apă. Roata mare de lemn scîrţîi sinistru. O învîrti de cîteva ori apoi văzu că lanţul nu se înfăşură pe butuc. „S-o fi desfăcut". Căută capătul, îl găsi şi încercă să-l agaţe cumva. Lanţul era atît de ruginit că-i rămaseră în mînă cîteva zale. Lăsa bucăţile jos şi se sprijini de roata fîntînii. Pipăi spiţele. Lemnul era putred şi sfărîmicios. Nu la toate, cîteva erau mai bune, dar majoritatea erau la fel. Ciutura! Ciutura era goală şi uscată cînd puse mîna pe ea. Scîndurelele din care era făcută, abia se ţineau în chingile ruginite. Din fîntînă i se păru că aude un murmur. Uimit, se uită spre maşină. Era acolo la trei metri de el, cu luminile de poziţie aprinse. Îşi privi mîinile pe care avea rugină şi pantofii uzi încă, mai privi o dată fîntîna şi se urcă în maşină. Porni motorul şi demară cu toate farurile aprinse. După cîţiva metri drumul deveni mai îngust şi asfaltul se termină brusc. Opri maşina. Nu făcuse decît vreo treizeci de metri. Era din ce în ce mai năucit. Întoarse cu greu pe drumul îngust, dar nu mai dădu de asfalt. „Cum am putut să obosesc în halul asta? Ar trebui să dorm puţin. Groaznic! Niciodată n-am avut senzaţia că dorm pe mine ca acum şi mai şi visez." Ridică geamul şi îşi sprijini capul de volan. Rămase un timp aşa încercînd să nu se gîndească la nimic.

Îl trezi un ţipăt ascuţit pe care-l recunoscu. Ţipătul unui pui de bufniţă. Se înveseli brusc: „Mai lipseşte o cotoroanţă călare pe mătură". Pe dea-

supra maşinii se auzi un fîlfîit de aripi. „Sînt la ora stafiilor. Au început-o mai devreme”. Se uită la ceasul de bord şi brusc îi pieri bruma de bună dispoziţie. Era 12 fără cinci. „Cînd a...? Înseamnă că am adormit, sau mai dorm încă”. Vru să scoată capul pe geam, dar uitînd că îl ridicase se lovi puternic în partea stîngă a frunţii, fapt care-l ameţi, dar în acelaşi timp îl şi trezi de-a binelea. Deschise geamul şi respiră adînc. Simţi din nou mirosul de flori de salcîm, apoi porni motorul şi-l lăsa să se încălzească. Bău o gură de apă şi aprinse farurile. Lumina se izbi de un zid lăptos de ceaţă. Atunci îl cuprinse frica. Opri motorul, coborî din maşină şi începu să alerge. Fugea prin ceaţa pe care n-o vedea, o simţea doar umedă, îngreunîndu-i respiraţia. Se împiedică, simţi o durere violentă la genunchi şi îşi pierdu cunoştinţa. Cîteva secunde rămase întins; apoi se ridică şi începu din nou să alerge şchiopătînd. Călca fără să vadă pe pămîntul afînat, iar picioarele îl purtau singure. Fulgerător îi trecu prin minte **unde?** dar gîndul dispăru lăsîndu-l tot alergînd. Trebuia să ajungă... Ceaţa începuse să se răărească. Zidul alb se destrăma în fuioare pe care le depăşi. Simţi sub tălpi altceva decît pămîntul afînat. Beton. Luna, printr-o crăpătură de nori, se arătă cîteva clipe. Atunci văzu autostrada. Se opri chiar la mijloc, pe linia dublă care despărţea cele şase benzi. Undeva departe se zăreau două lumini. „Faruri!” începu să facă semne cu mult înainte ca maşina să ajungă la el. Camionul îşi încetini mersul cînd ajunse aproape, „Ia-mă cu tine! Vreau să merg şi eu!”, ţipă şi se aruncă înaintea mastodontului, gîndindu-se că acesta nu va opri. Scîrţîitul de frîne îl făcu să sară înapoi. „Bă, eşti nebun?”, strigă şoferul şi, fără să mai aştepte răspuns, porni în trombă.

Traversă cele trei benzi de beton şi se aşeză pe iarbă. Ceva mai departe desluşi un stîlp alb, pitic – o bornă kilometrică. Se ridică şi porni spre ea. Se aşeza din nou, de data asta pe postamentul bornei şi se rezemă de piatra rece. În aer se simţea un miros de pămînt reavăn. Aşa mirosea pămîntul demult, cînd, pe jumătate adormit bunicul îl suia în căruţă, în fîn, la miez de noapte, pentru ca dimineaţa să ajungă la cîmp. Trîntit pe spate simţea mirosul pămîntului pur, inconfundabil, amestecat cu mirosul de fîn şi privea stelele. Acum nu se mai vedeau, se auzeau numai copitele cailor bătînd ritmic pămîntul. „Hei, omule, ce cauţi aici?” Se trezi brusc la realitate. Dacă asta era realitatea. În faţa, pe capra căruţei stătea un om în vîrstă, întors pe jumătate spre el. „Cum de-ai urcat, că doar nu...” Vocea i se păru cunoscută, chiar foarte cunoscută. Era vocea bunicului său. A bunicului, desigur, numai el mușca așa cuvintele într-o vorbă aspră. Dar bunicul murise acum douăzeci de ani. Se ridică într-un cot, se uită mai întîi la omul

de pe capră, apoi peste marginea căruței. Autostrada nu mai era. Mergeau pe un drum de țară domol, iar undeva, departe, se auzea cîntatul cocoşilor. „Bunicule, dumneata eşti? Eu sînt..” Vocea i se frînse. Simţi că omul din faţă este chiar bunicul, că nu visează, că s-a-ntîmplat ceva, că timpul a zburat înapoi, recunoscu drumul: aveau să intre acum într-o lizieră de salcîmi, apoi treceau pîrîul şi ajungeau la arie. Vru să mai spună ceva, îşi aduse aminte de borna kilometrică, se gîndi intens la ea, la locul unde stătuse rezemat de piatra rece. Îl luă cu frig. Ridică privirea spre omul de pe capră. Acesta dispăruse. Se trezi din nou rezemat de borna kilometrică ţinînd în mînă un snop de fîn care i se fărîmiţa între degete. Se ciupi. Îl duru. Nu putea fi vis. Halucinaţii? Probabil. Îşi privi ceasul 12 fix. Deasupra, norii se retrăseseră lăsînd în mijlocul cerului o lună mică şi strălucitoare. Acum luna se uita într-adevăr în fîntînă. Dar unde era fîntîna? Fîntîna fără apă, din care băuse şi îşi udase pantofii. Privi din nou, mecanic, ceasul. Limbile încremeniseră, suprapuse în dreptul cifrei 12. „Imposibil. Merge aiurea. Sau nu merge. L-am lovit în cădere.” Duse ceasul la ureche. Mergea. Îl auzea foarte clar, tare chiar în liniştea din jur. „Ce linişte! Nici măcar greierii...” Ca la un semnal, pe mai multe voci începură să cînte greierii. „Ia te uită, nu i-am auzit pînă acum”. Un gînd fugar îi ieşi dintr-un ungher: „Dacă aş vrea să tacă?” Greierii tăcură. Copleşit de o senzaţie stranie gîndi: „Să cînte!”, şi concertul reîncepu exact din locul de unde rămăsese. Dintr-o dată înţelese. Înţelese totul. Cele mai mici amănunte se derulau ca într-un film văzut cu încetinitorul, fîntîna, moşul cu oile, ceaţa, camionul, căruţa bunicului, totul. Se gîndise la toate acestea şi ele apăruseră, îşi amintise de o fîntînă părăsită şi o văzuse, îşi amintise cum îl cuprinsese ceaţa odată, demult, şi ceaţa venise, un drum cu bunicul, îl făcuse. Ciudat, bunicul nu povestise niciodată că întîlnise un străin noaptea, ba nu, ziceau oamenii că l-a văzut o dată pe necuratul, dar a scăpat întreg. Începu să rîdă, să rîdă în hohote, necuratul era el, el se pomenise în căruţă, el, el. Era de ajuns să se gîndească la un anumit lucru şi lucrul acela se îndeplinea. Putea să se ducă oriunde, în orice timp, în orice loc, putea să vadă cum se nasc şi mor oameni de seamă, oraşe, civilizaţii. Trebuia însă s-o ia sistematic, să-şi facă un plan. Mai întîi maşina. Închise ochii, se concentră şi se gîndi la locul unde-şi lăsase maşina. Îi deschise. Maşina era în faţa lui cu luminile de poziţie aprinse. Din jur ceaţa dispăruse. La cîţiva metri fîntîna. Zîmbi şi deschise portiera. Pe scaunul din faţă zări un plic verde, fosforescent. Îl luă, intră în maşină şi aprinse plafoniera. Era puţin mai mare decît un plic de corespondenţă obişnuit. Odată cu aprinderea luminii fosforescenţa

dispăruse. Plicul nu era lipit. Scoase din el o bucată de hîrtie de mărimea unei cărţi poştale.

„Ne cerem scuze pentru faptul că aţi fost implicat într-un experiment în locul subiectului nostru care, dintr-o eroare, a depăşit perimetrul stabilit. Vă putem informa că aţi fost pentru foarte scurt timp în posesia unui spaţio-temporizator-telepatic (denumirea a fost creată pentru a vă fi accesibilă), aparat cu care, intrînd în rezonanţă mentală, vă puteţi deplasa în spaţiu şi timp după coordonate stabilite telepatic. Dintr-o coincidenţă, una din frecvenţele cerebrale vă este identică cu a subiectului nostru. Încă o dată vă cerem scuze pentru implicarea dumneavoastră nedorită şi vă rugăm ca obiectul pe care-l aveţi în buzunarul din stînga bluzei să-l depuneţi împreună cu scrisoarea undeva în afara maşinii, deoarece, neexistînd posibilitatea recuperării lor, acestea se vor autodistruge. Măsura este luata pentru a vă feri de riscurile la care vă puteţi expune în timpul unei călătorii temporale. În speranţa că nu v-am pricinuit nici un neajuns, vă mulţumim pentru înţelegerea de care sperăm că daţi dovadă”.

Reciti scrisoarea, apoi deschise portiera şi se dădu jos. Care era celălalt obiect? Auzi un ţiuit şi simţi în buzunarul de la piept o mişcare slabă. Băgă mîna în buzunar şi dădu peste bila de sticlă Acum era de un roşu neobişnuit şi începuse să se încălzească. Îl frigea şi o aruncă reflex. În acelaşi moment dădu drumul şi hîrtiei care pînă jos se mistui cu o flacără albastră.

Roata fîntînii se învîrtea scîrţîind. Bătrînul puse ciutura pe cercul de piatră al fîntînii.

„Bei, omule?”

Pe cer stelele mureau a dimineaţă.